

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 33.

НА ЧЕТНИЊУ, У ПОНЕДЕЉНИК 26. АВГУСТА (7. РУЈНА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

ГЛАС ЦРНОГОРЦА: власна једна лут издавач. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. е. 6; по год. 3; четврт год. е. 1. 50. к. За СРБИЈУ год. е. 7; по г. е. 30.; четврт е. 1. 25. к. За све друге земље год. е. 8. по год. е. 4.; четврт год. е. 2. За остале земље се за ред 5 воћења. Продава се сва поручења имају се администратора, а дописи уреднику на Петрова.

НАШЕ ВОЈНАРСТВО.

Војнарство је постало у свијету, као и у свакој другој области људског живота, велика моћ, и ово има свој животни дјело заслуге у великој повртини и војничкој славетности. За великошћу и војничку славу се, да је она најистинитије и најбоље ступња развика и сваке свакога народа. Француска књижевност била је прва у свијету у осамнаестом и осамнајестом вијеку, па је и народ французи по томе, иза прве револуције, постало први пред свијетом народима. Из ове значајне револуције развила се савремена књижевност немачка, и ми видимо данас народ немачки, гаје се граби за прво мјесто међу народима европских, истага за сада својом војничком снагом, али по покретности које видимо у њему, свијемо рећи, да ће бити и снагом слободе.

То исто што стоји за књижевност, е разлогом се казати може и посебно за војнарство. Војнарство једнога народа огледало је његово. Тежње, које укупно војнарство показује, тежње су свакога народа и цијелу су, којој он тежи.

Према томе можемо да бачимо један поглед на наше војнарство, да видимо, које су му тежње, шта му је цијел. У последње доба многе појаве у њему позивају нас на овај обилан поглед.

Са тежињем српски морамо казати, да је жалосно стање нашега војнарства, не у одношају у коме народ ипрема њему стоји, него у његовом према народу и у дјелу, које оно има на народ.

Народ је наш поцјепао на више дјелова; и војнарство наше подјелено је исто тако. Међу овим дјеловима народним нема сазна, нема узajанности, нема јединице, заједничких и истодобних подухвата; ни у војнарству наших нема свега тога; поједини дјелови ови посебно несавјесни су у тежињама, гложу се народ међу собом; и војнарство њихово на истоме се пољу креће.

Прођимо крајеве музичкога народа нашега и ова жалосна слика сустрети ће нас свуда.

У „Војводици, живог сахрањеној“ развио се наш народ најбоље. И војнарство почело је тако прво своје самно дјелство и развило се свјесно. Оно је са разном снагом једнога Милетића и његовог вола успијело дотле, да је тмивши народ постало једна политичка странка, странка, дорасла за борбу за самодржање своје против доминације непријатеља, и снажна за уздизање и садјејствозање у својој народној тежњи, што је у дјелу и показивала. Дружиницу одметника, којих је свакад и скуда било, неузимамо овдје у обзир. На ња велику жалост као и тако да се сада понаша раздор. Нику ново тежње, названо узјеревљачке, које не могу, нећемо рећи цијел, али доњег успјех имати други, него распад војске, једне, утерене народне странке, а то је исто што и распад саме народне снаге, самога народа. У такошњих двама јединице слободунијем, свомосталијем народничјем листовима опаша се једна несугласност. Ми се нећемо ове појаве, за ове нас скупо, врло жалосно, изближе дотичати, јер се уздамо, да ће се е сталност, о једнодушности онога народа нашега развити сваки покушај цијелова, да ће народ остати непоштан на дољашњем путу, уз своје прве синове, и хоћево

да вјерујемо, да ће и она, који су, по свој прилици у доброј мјери, на њезино проузроковање ову опасну несугласност, адонити се са постоећим јединицама и одржати постојанство и успјех народне борбе. Само напомињемо ту најау, која нас је волео не угодно дирвати, да пошкимо зао стање, које је искрело и тако, одвамо је изада чиста и тврда свијест, постојанство и одважност у раду и борби позивала остали народ српски на поддржавање.

У Србији представља војнарство несавјесно жалоснију слику. Тако се појавило и сада изазов политичких листова више него икада до сада. Радостан војак, да му правац и дјелство није жалосно и опасно. Од седам политичких листова ни двоје се не слажу у правцу и духу. И не само да се не слажу, него су огредали у међусобној борби. Једни врагујевачки лист или свој програм, којега је досљеди. Можемо наше такошње другове, да нас не схвате рђаво: ми нећемо нити смо предузели, да оцјенујемо зријелност њихових новина, него само прена у почетку велику тежињу, да обилешно стање војнарства у Србији.

Србија има своје потребе, свој задатак. Оговарају томе, подирује ли та њезино војнарство? Наш је задатак, да подигнемо народ на више самостално гледање његових посебних дољашњих потреба и његове општеномне тежње, да га учврстимо у постојанству и одважности. Ако ћево само заступати поједине личности и њихове тежње и интересе и непрестано војевати против личности противнијема овијема правна, ми не само да ћево се удаљити од нашега задатка, него ћево слабити и ослабити народну снагу, нећево народ подићи и разведрити, него збркати, разбити и оборити. Нас се не смију тицати поједини лица и оно што је проишло, него нас морају руководити стална начела, опредјељење, јасне тежње народне.

Борба, коју народ наш, што чита и плаћа наше новине, зове „свањом“ или „градњом“ до тога се развила у србијанском војнарству, да је постала ријетка и опште позната, и због тога не само да има је сувишно показивати је, него се и радо узлажмо тој неспријатности. Али што предузети не можемо и неосијемо, то је, — да је та појава већ жалосна и опасна за народ и његову будућност, и да, својим радом оно непоказује никакве крајње тежње и цијели народне. А пријемимо да томе ону најпријед понемуту истину, да је војнарство једнога народа израз тежње и цијели његове, кинво нас осјећање обузети мора?

Као што наше новине међу собом стоје, у истоме одношају стоје оне према војнарству наше југославенске браће, и обратно. Српски и хрватски листови налазе се скоро у отвореној, страшној борби; око чега? око њена, власти и надлежности! Исто тако жалосна је одношај, а неопредјелена тежња и цијел међу листовима српским, словенским и бугарским јединицама према другима и свијех скупа. Послушамо да шта они проповједају, чућемо само нападање и оподање, онтуживање и побивање једна другога. И пријемимо ли и томе ону истину, да је војнарство једнога народа или народних једнога истога положеја и задатка, израз тежње и цијели његово

наш њиховијех, кинво ће нас осјећање обузети, морамо ли се застијети пред свијетом, задржати пред непријатељем, очајавати е себи савијона?

Можемо, што смо адје у државној дољашњем, а држино, да смо свом познати стање представили, илазимо, да наше војнарство ни чисто српско, ни опште југославенско, непоказује јединица тежња, једно цијел. А по томе слободно се свије казати, да на народ српски ни остали народи југославенски невају једно тежње, једно цијел. И у нашем народу и у осталијем југославенским племенима или људи јединица истин, једно тежње, али нијесу народ, нијесу ова снага, коју треба сам народ да представља. А тог снагом чини народ његово војнарство, када истинито, једнодушно и олушевљено заступа, у своме народу развија, шири и укрупљује оне тежње.

И без тога ни ћево бити тврдица, коју ће сваки непријатељски вјетар преврнути, док је несломије.

А с оцијем ми ћево постати народ, да нас свијани и одољетан сваком непријатељу в скоро обеоубејен и велик у будућности.

У тој јединици њиховијех, с чистијем срцем, без скривенијех мисли, једино смо и узели да проговоримо о овоме предмету и да ставимо на срце родољубива српскијем и југославенским, браћи нашој, да порадом на томе, да час првије буде крај овоме жалосном за све опасном стању и одношају, да тежње наше, које су, сачуване од узлажа лакоислелности, себичности и страсти, једне те исте, да оне буду заједнички, ватрено пригрљени, неуворно заступани, животом брањени и извађени програм њена и свота југославенскога војнарства, које ће у томе правцу развити у народу непобједиву снагу, а снага ова остварати наше заједничке тежње — слободу и независност нашу.

Без овога првога корака, други не можемо учинити, а кад то постигнемо, благословене земље наше и дух, пуна врлина, народа нашега, развиће брзо свеопште благодатаве своје.

ИНШТАЛАЦИЈА СРПСКОГА ПАТРИЈАРХА ПРОКОПИЈА ИВАЧКОВИЋА.

Мјесто самога описа г. 40 сјајне иншталације патријархова, који не можемо свомштити, јер би много простора заузео, доњашемо овдје само бесејде. Кр. комесара у патријарха при иншталацији и по томе у првој саборској сједници, којој је нови патријарх предсједвао, бесеједу саборскога предсједника и одговор патријархов. Ова су говори врло значајни, колико у погледу садашњег стања ствари толико у погледу на одољашњи патријархов превл народу.

Кр. комесар, по обављеној заљети поздравно је патријарха омијем ријечима:

„По свијалу прочитале превишње дивљене и у име његовог царског и восточаског краљевског Величества нашег највишодостанјет Господара и краља омијем свечано узводи Вашу Преузвишеност као законито изабраног и потврђеног карловачког архиепископа митроводити и српског патријарха у ово високо Ваше достојанство сакуна са свиња благодјељивајана и теритина с њине законито скопчаници.

Вјерно и ревниво испуњавање дужности напрема највишнем престоу и превилој дољашњем толико је већ ушло у обичај и узприжавање Ваше преузвишености; Ваша подвизача вјерност и вјерна приврженост напрема Њег. Величеству нашем Господару и краљу в превисној дољу не-

цивилизација код Срба, за споменuta два vijeka, стајале не на нижем ступњу од цивилизације западне Јевропе; у доцниомама тако живијем цртама сликаше, то ишло негдашње славно и културно стање, у толико се на сваком присуству јужних лица осјећаше њиха живост, весеље и задовољство; јербо као да свако себе представља, да се и дан данас, у тим дивним јужним странама, шири и напредује споменута цивилизација; но док у једнамах исти господин стаде тужнијим гласом, да разваљује, да та цивилизација данас не постоји; а да је пропала, већ има толико доба, и да се у мјесто ње шири и напредује дивна монголско-турска јараг, узгвањање у толико не само да нас овдешње Србе, него и наше сунајемнике, пак и остала лица са стране присуствујућа обузе туга; јербо ко би се могло уздржати, када само себа престава шта је југуљено с поменутом цивилизацијом, не само Србу и Славену, него и дијелом човјечанству уопште? Данас у Јевропи и даље се цивилизација шири; а у српским земљама, гдје она негда предаваше, дивља је сад турска јараг и тврђавство. Ах! хоће ли то још дуго трајати?

У другом допису писаћу вам даље о овој слуштини.

Н О В О С Т И.

ДАЛМАЦИЈА. — „Н. Лист“ јавља, да се говори и свашта нагађа о одступу најјеснијих београда Родина. Једни кажу, да ће и даље остати на својој најјесничкој столици, а други, да ће одступити и заузети неки знаменити мјесто на крајини турској, пошто се на истоку нешто озбиљно куца. У овом случају да он некога препоручује на своје мјесто, а ствари у Далмацији, да ће остати по старој, само да ће се под новим најјесничком италијанском дообранством и у Бокву. Вратио се неартист Родина, вели даље „Н. Л.“, хтјело се или нехтјело у Далмацији привадило и поштено поштувати с народом нашим, нуди ли нам јар или рит, нами је увијек једну држати пред очима: братску слогу и неусколебиву вјеру у наше државно и народно право, о које мора кад тад да разбије главу, кога нехтедице поштovati, и нека знају у Бечу, да Хрват и Срб у Далмацији, као што је справан сваки час крп своју прогити за свога краља, тако је исто готов и своју русу главу губити за света права и амалете доновине своје!

УГАРСКА. — Румунска се конституција саставила, да одреди када ће се сазвати конгрес, да предузме избор китрополита, које је мјесто остало упражњено, пошто је Илчковић изабран за српског патријарха. Странике су подјеле и кандидатата има више. Једни хоће да барају бузовинскога китрополита.

Администратор новосад. епар. Г. Анђелић завладино се 12. о. м. Осим неколико неговних приставаца није никогда било у Карловцима на тој свечаности. На обједу који је био тога дана у патријарха, показао је и том приликом своје неваљалство и продрљивост, надздравни бив. министру мађарског, Ловињу, који је дивљашини српски.

ГРЧКА. — Народна скуштина тек се састала, одгођена је до Октобра, јер није било заступника доваљан број за закључење.

БЕЛГИЈА. — Међународна конвенција завлаучена је 17. о. м. Сви посланици, осим илчешкога и турскога, подписаше записнице; њих двојица задржаше се прво, да га потпишу наивадио.

РУСИЈА. — Велики кнез Валдијир вјенчао се са кнегињом мекленбургском.

Заступници Русије на страни добили су од кнеза Горчакова напуток, да опровргну новинске гласове да се Русија раздвојила са Аустријом и Прусијом у питању швајцарског. Руси посланици у Паризу, кнез Орлов, изјавио министру спољних послова, да ће Русија признати Саранову владу одмах тек одржи Саранов над Карлсцима једну знатнију побједу.

Генерал Ламаркора, бивши италијански председник министарства, дошао је у Николајев, да проучи то мјесто, које Русија хоће да учини морску тврђаву првога реда. Одатле ће у Севастопол и објавиће све руске приморске тврђаве. Ламаркора је био у крајњем рату командир италијанске војске.

ФРАНЦУСКА. — Маршал Меклахон хоће мајућега мјесеца да настави своје путовање по

јужноме крају. Министарство га одраћа од тога, јер се боји републиканских манифестација.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

„РУКОВОДИТЕЉ К НОВГРАЂАЊУ ИЗГУБЉЕНОГ ЗАРАВЉА“ издање III. од Дра Пејчића.

Преселени се као надзорник Текелијиних пшоница ако у Пешту у пожелани одмор и кир осјећањем, поред свих 70 година још у себи толико снаге, да сам науку горепоменуто општеполезно дјело, већ на почетку спремно, по трећи пут издати. А побудило ме је на то, што се још једнако од мене тражи и захтјева, и усмено и писмено, особито од наших без лекара патећих се сељани; а још више, што данашња лекарска наука и вјештина на многоме „нижем ступњу и у далеко већој свјетлости и јасности у свјету стоји, него ли прије 20 и 30 година.

За сад позивам поштовану публику само на предуписивање, и то само на дјела прву част, да напријед знати могу број књига, да кроз изашину нешто у почину штету не падне. А кад дјело што ће од брине предуписивања зависити — већ печатано буде, онда ћу истом позвати на ново предуписивање, да ми предлажу пошлу напријед са својом адресом, под којом желе да ми се књиге одправе. — Том ћу приликом и II. част књиге (о другим болестима и ових издању) огласити.

Цијена ће I. чести бити 1 ф. или 12 гроша. Скупитељи ће добити на дар сваку 11, а свештеници и учитељи у свој југославенству сваку 6 књигу или форниту на број посланих ми новца. Пошту нека сваки своју наплати.

Садржавће се ова част I: поука о чувању здравља (о ваздуху, топлиоти и свјетлости, о храни и пићу, о доновина, одјежу и постели, о послу и забави и т. д. — О неговалу дјете. — О неговалу болесника. — О доваљани лековина. — О дјечијим болестима.

Свадодваће најопасне болести: продрљивина, удаљено и огромно угљенику, отров од похварених кобасица; од отровних гљива, Улар од гроња, отровни убодачи и уједи од пчела, зоме и стршени, од живице и шкорпије, од беснога пса или другога живчица (бјеснило) псеће; сучварца (привека).

Свадују приваљиве болести: шуга, богиње, скорлет и мрса; тисуе и срдобоља; сува болест (сушица јестика); пољачина; кишњени ризици (закључујући кашаљ рикавици, ангина, круп, сипља и т. д.)

Највоставје долазе грозница и поука о старости за младе и старе, како се пријати за срећну старост спремати, како је другачија неговати ваља.

Станујем у Пешти у зеленог дрвета улици број 23.

Р А З Л И Ч Н О С Т И.

(У Цариграду у српској школи) држан је 20. пр. м. јавни испит, последи којег су раздаване награде ваљаним ученицима. На овој свечаности прво су једног лаузијанаца генерал Мирза-Мосин-Кан, заступник владе персијске при отоманској порти, г. Магашиновић, дипломатски агент Србије, кавалер Венецијанија, више секретара различитих послобина, а за тим и чланови управног одбора школског и други многобројни гости. При почетку испита ученици су прво поздравили госте бесједама на различитим језицима. На питања из опште историје, општег земљописа, језика, природних наука, трговине, математике и т. д. одговарали су на потпуно задовољство сабраних гостију. За тим се приступило к раздавању награда ученицима, за које вријеме музика је непрестано свирала и гости били различитим јазонцима послушани. Последи био свечаности гости су разишли с најпријатнијим осјећањима и увјерених да је ова школа са свим добром, као што јој је добра и управна и наставници за свој позив дорадали.

(Др Јанко Шафарик) члан државног сајета у Београду, добио је од немачког цара оден круно другог реда, и то у име заслуга, које је себи стекао за унапређивање београдске протестантске црквене општине.

НАЈЛЕПШИЈИ НОВАЦ

у Аустро-Угарској може се добити по 50,0, 51/2, 0,0, 60,0, и 70,0 на обраде земље и куће које се под најакм издају на више година уз одлашту. Блишка условља издаје

„Општи прометни Завод“ и Sestomáši и Вацкој.

(10—5)

О Г Л А С.

КОШУЉЕ МУШКЕ. Прва глатка порубчиња, порубчи изшарани као пукоти, листићи, дрворези, шупљике, (саго) и везена са мило и много веза, и најбољим паршици специјалитет за отмен свјет, густ и крој женјалан. (Добљину од голог врата можда). Од ширтинга илчешког јако као платно 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3 ф. Модне и везене 3, 3—50, 4 ф. Шарене кретон и Оксфорд 2, 2—50, 3, 3—50 ф. Од еина и постојана холанд. платна 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3 ф. Од еина и постојана румбург. пл. 3, 3—50, 4, 4—50, 5, 6 ф. везене паршице 7, 8, 9, 10 ф. Румбург. гаће немачке и мађарске 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50 ф.

ЖЕНСКЕ КОШУЉЕ. Од ширтинг платна модне и везене 1, 1—26, 1—75, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 4—50 ф. Од еина и постојана хол. платна. Модне 1—50, 1—75, 2, 2—25, 2—50, 2—75, 3 ф. Богато везене 3, 3—50, 4, 4—50, 5, 6 ф. Од еина ружом тавна румбург. платна модне 2—50, 3, 3—50, 4, везене 5, 6 ф. са модним уметцима и паршици везом 7, 8, 9, 10, 11, 12, ф. Свањачице са другачијим ружалима 2, 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Везене 5, 6 ф. Корзети реклице са уметцима и везом 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6 ф. Фризар огртач 1—50, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ф. Гаћице са уметцима и везом 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3 ф. Кошуље за мушку и женску дјецу шарене, ширтинг и платнене 1, 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50 ф. Гаћице 1, 1—25, 1—50 ф.

За трезу чаршаву, кончани дивљаше најтежи 2, 3, 4, 5, 6 рива дужине 2, 3, 4, 5, 6, ф. Гарнитуре, чаршаи и за свако по један салвет, дивљаше најтежи за 6, 12, 18, 24 лица 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ф. — Салвети и пешкира кончани дивљаше туне 5, 5, 7, 8, 9, 10 ф. Мрпане румбург. туне 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7, 8 ф. од багнет шотна 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ф.

50—45 рива 1/2, широко добро ирланд холанд. и румбург. плат. 17, 18, 20, 22, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60 ф.

Јастук од ширтинг платна клот 1, 1—25, 1—50 ф. Шинговани 2, 2—50 ф. Везен 2—30, 3, 3—50 ф. Од најбољег румбург. платна клот 1—50, 2, 2—50, 3 ф. Шинговани 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Везен 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7 ф. Јоргански чаршави кошта толико колико три јастука. Гарнитуре са паршици мушт везом (изложба) дивје јорганске клне и шест јастука на све четири стране везени 125, 150, 175, 200, 250, 300 ф.

Прва за мушке и женске кошуље шавене и везене од 50 нов. до 2 ф. Паршици везене 2, 2—50, 3, 4, 5 ф. Штраете и уметца везени (Zigehor) за кошуље, сукаче, рекли, јастуке од 10 нов. до 2 ф. рив. Купци могу својих материја првице ружом и машном код мене лати шити, по најновијим паршици моделама.

Еспан шавен per Nachtmate уладио, поштено, по најјестивијој фабричкој цијени, и не искупује изград пријатно.

Adresa: ALEXANDER STANISCHITS a. befügt Wash-waren-Fabrikant, Linget Nr. 1. WIEN.